

Motion till riksdagen 2021/22:1949

av **Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)**

Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagens tillkännagivande ska följas och att ett lagförslag som möjliggör gårdsförsäljning av alkoholhaltig dryck i Sverige ska presenteras och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 2 maj 2018 röstade riksdagen igenom ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska verka för en ny alkohollagstiftning som innebär att Systembolagets monopol kan värnas samtidigt som det blir möjligt att bedriva gårdsförsäljning i Sverige. Det fanns ingen anledning för regeringen att dra riksdagens tillkännagivande i långbänk, vilket ändå skett. Först nu i december 2021 ska den utredning som regeringen tillsatt utifrån dåvarande överenskommelse i den sakpolitiska överenskommelsen mellan S, MP, C, L presentera sin slutsats. Då är det viktigt att processen tar fart för införande så att näringen ska kunna kombinera odling med besöksnäring och försäljning av sina drycker. Frågan är av stor vikt för besöksnäringen och det lokala affärslivet runt om i hela landet men av särskild vikt för Skåne som har flera mikrobryggerier och vingårdar.

I södra Europa är gårdsförsäljning av lokalt producerade varor en viktig del av landsbygdens näringsliv och intäkter. Även gårdsförsäljning av öl och vin har blivit ett naturligt inslag för besöksnäringen och turismsektorn. I Sverige kan lokala alkoholproducenter sedan 2008 sälja sina produkter på sitt närmaste Systembolag, men gårdsförsäljning är fortfarande inte tillåtet. Det finns inga formella hinder för att inte också Sverige ska kunna möjliggöra gårdsförsäljning av alkohol. Nu när närproducerat öl har blivit en trend och fler mikrobryggerier öppnas i Sverige torde det vara naturligt att även öppna möjligheten för dem att sälja sina varor till kunden direkt, utan mellanhand.

Dryckesrapporten 2020 redovisar att Sverige 2019 hade 64 vinproducenter i Sverige. Vinproduktionen i Sverige återfinns främst i Skåne, där mer än hälften (36 stycken)

ligger. Därefter följer i rangordning Västra Götaland samt Öland och Gotland. Utöver de kommersiella producenterna uppskattas att det finns uppemot 200 vinodlingar i Sverige. Ett 20-tal produkter återfinns från vinproducenterna på Systembolaget AB. En handfull säljer dessutom sina produkter via näthandel och ytterligare en handfull säljer majoriteten av sitt vin via egna restauranger och konferensanläggningar. Några vingårdar har endast besök och provsmakning av sina viner, utan att sälja via Systembolaget eller restauranger. Vi anser att de svenska mikrobryggerierna, vinodlarna och andra producenter av alkoholhaltiga drycker ska få motsvarande möjligheter till försäljning vid produktionsstället som finns i övriga EU.

Systembolaget arbetar efter vissa miljömål för att minska klimatpåverkan och införde dock nya regler rörande försäljning av produkter från lokala vingårdar. Det nya regelverket innebär att de mindre och lokala producenterna generellt måste transportera sina varor till Systembolagets centrallager i Örebro på egen hand, vilket driver upp fraktkostnaderna om man exempelvis är vinproducent i Skåne. Logistiken riskerar därmed att missgynna vinproducenterna i södra Sverige. I dag fraktas vinflaskor från exempelvis Kullabygdens vingård till Malmö och därefter vidare upp till centrallagret för att där lastas om, fraktas ner till Systembolaget på Väla i Helsingborg och där säljas. En onödig transportsträcka som är negativ för både miljön och den enskilde producenten. Det är ett mycket märkligt system, inte minst ur hållbarhetsaspekt.

Vinproduktion och arbetskraft

Enligt en rapport från RUT, riksdagens utredningstjänst, som tittat på några olika antaganden kring sysselsättning. Ett exempel med ökad vinproduktion med 100–150 procent och som utgår från att så skett i Storbritannien under en tioårsperiod källa Wine GB beräknas antalet sysselsatta inom vinproduktion uppgå till cirka 500–600 personer i hela Sverige, givet dagens strukturer. Med samma antagande skulle då Skåne stå för hälften av dessa, beräknat på antalet sysselsatta, och landa på 250–300 personer. RUT:s andra exempel bygger på utgångspunkt för 200 stycken vinodlare (det vill säga antalet uppskattade hobbyodlare idag) och att varje vinproducent i genomsnitt har 1–2 hektar odling var. Vid en sådan beräkning blir antalet sysselsatta inom vinproduktion istället mellan 700–1 600 personer totalt. Omsatt till Skåne med antagandet att länet har 50 % av produktionen så skulle det innebära 350–800 personer i sysselsättning. Skåne om vi antar att länet står för hälften av produktionen. Detta kan exempelvis jämföras med Storbritanniens vinindustri som beräknades sysselsätta ungefär 11 500 personer år 2019, där ungefär 3 500 hektar användes 2019.

Finland och gårdsförsäljning

Vårt grannland Finland bedriver redan i dag gårdsförsäljning av alkohol. Likt Finland är Sverige med i EU. Likt Finland har Sverige ett statligt monopol i fråga om detaljhandel av alkohol (Alko). Det som fungerar i vårt östra grannland under liknande förutsättningar fungerar rimligen också bra i Sverige. Finland har i sin alkohollag en skrivning som innebär att gårdsförsäljningen i Finland värnas. Bland annat medför den nya lagen att gårdsproducenter av vin och sahti (finskt enbärsöl) samt så kallad hantverksöl får behålla rätten att sälja sina produkter i anslutning till sin egen gård. Alko kommer dock i övrigt ha kvar sitt detaljhandelsmonopol i fråga om försäljning av

produkter som innehåller över 5,5 volymprocent alkohol. Därför borde inte Systembolagets monopol stå i konflikt med gårdsförsäljning i Sverige. Vi anser därför att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska tillåtas. Det finns olika sätt att genomföra detta. Det ena alternativet är att kopiera det finska regelverket, medan ett annat alternativ kan vara att låta alkoholproducenterna agera som ombud för Systembolaget med rätt att lagerhålla sina egna produkter. Därför anser vi att de svenska mikrobryggerierna, vinodlarna och andra producenter av alkoholhaltiga drycker ska få motsvarande möjligheter till försäljning vid produktionsstället som finns i övriga EU.

Riksdagen har varit tydlig med sitt tillkännagivande och därför bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag som möjliggör gårdsförsäljning av alkohol.

Turism

Vinturism tar plats som ett viktigt inslag till vinodlingar runt om i världen. Här har Skåne och Sverige möjlighet att utveckla besöksnäringen. Den regionala ekonomin utvecklas genom att vinbesökare inte enbart köper vin utan också gör andra inköp i regionen genom att övernatta och äta ute.

När det kommer till andra länder så finns det en rapport från Nya Zeeland turistförening som presenterar information om vinturism i landet 2014, vilket har några år på nacken, men som redan då visade på att antalet turister som besökt en vingård kom upp i en siffra på 220 000 per år mellan åren 2009–2013. Det motsvarar då cirka 13 procent av alla turister enligt Tourism New Zealand som RUT har tittat på. I rapporten framkommer det också att utländska vinturister spenderar drygt 32 % mer än den genomsnittliga turisten redan 2013. Australiens branschorganisation har i en studie om australiensisk vinindustri fått fram att varje krona som produceras i vinindustrin genererar 2 kronor indirekt i de branscher som kan kopplas till andra branscher och man beräknar att varje sysselsatt person i vinindustrin genererar ytterligare 1,1 till 1,5 till indirekt i andra branscher. Därmed kan vi med blicken framåt se möjligheterna för svensk gårdsförsäljning av vin kopplat till turism, besöksnäring och att bo, leva, verka på vår landsbygd.

Denna motion ställer sig samtliga skånska riksdagsledamöter bakom.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Anders Hansson (M)

Noria Manouchi (M)

Maria Malmer Stenergard (M)

Boriana Åberg (M)

Ulrika Heindorff (M)

Louise Meijer (M)

Hans Wallmark (M)

Tobias Billström (M)